

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

*В*ІСНИК

Інституту розвитку дитини

Випуск 32

2014

Філософія
Педагогіка
Психологія

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ВІСНИК ІНСТИТУТУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Збірник наукових праць

Серія:

Філософія
Педагогіка
Психологія

ВИПУСК 32

Київ
2014

ББК 95
УДК 06
В 53

Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 32. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2014. – 173 с.

Фахове видання затверджене президією ВАК України 2010 року (Постанова №1-05/2 від 10 березня 2010 р., філософські, психологічні науки та № 1-05/4 від 26 травня 2010 р., педагогічні науки).

Редакційна колегія:

Андрущенко В. П. – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (голова)
Андрущенко Т. І. – доктор філософських наук, професор
Бех В. П. – доктор філософських наук, професор
Бондар В. І. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Борисова З. Н. – доктор педагогічних наук, професор
Булах І. С. – доктор психологічних наук, професор
Вашкевич В. М. – доктор філософських наук, професор
Вільчковський Е. С. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Вовк Л. П. – доктор педагогічних наук, професор
Волинка Г. І. – доктор філософських наук, професор
Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор
Загарницька І. І. – кандидат філософських наук, професор (заступник голови)
Закович М. М. – доктор філософських наук, професор
Кононко О. Л. – доктор психологічних наук, професор
Кузьменко В. У. – доктор психологічних наук, професор
Пироженко Т. О. – доктор психологічних наук, професор
Бушай І. М. – доктор психологічних наук, професор
Мозгова Г. П. – доктор психологічних наук, професор
Предборська І. М. – доктор філософських наук, професор
Приходько Ю. О. – доктор психологічних наук, професор
Розова Т. В. – доктор філософських наук, професор
Синьов В. М. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Фомичова Л. І. – доктор психологічних наук, професор
Ярошенко О. Г. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Редакція:

Кочубей Н. В. – доктор філософських наук
Левінець Н. В. – кандидат педагогічних наук
Гальченко В. М. – кандидат психологічних наук

Адреса редакції: 04141, Київ, вул. Автозаводська, 47,
тел/факс 044 463 92 10; E-mail: visnuk_ird@ukr.net

Рекомендовано до друку Вченою Радою Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 24 квітня 2014 р.).

Реєстраційне свідоцтво № 14704-3675Р, серія КВ

© НПУ ім. М.П. Драгоманова
© Інститут розвитку дитини

ЗМІСТ
Філософія

Андрущенко Віктор Демократична культура особистості: проблема формування.....	5
Бак Мирослав Держава й інститути громадянського суспільства як суб'єкти модернізації та інноваційного розвитку.....	9
Зінченко Віктор Роль вальдорфської моделі для розвитку інтегративної системи суспільної творчої освіти і гуманістичного виховання.....	14
Отрешко Володимир Мовна політика в Україні: витоки, еволюція, сучасний стан.....	22
Петінова Оксана Метод моделювання як інструмент дослідження нової економічної людини.....	30
Старовойт Олена Креативна природа інноваційної культури.....	36
Шелюк Людмила Сутність освітньої політики в контексті Болонських декларацій.....	42
Педагогіка	
Біганська Ірина Комунікаційно-мовленнєві аспекти сучасної синонімії.....	46
Дем'яненко Світлана Оволодіння психолінгвістичними одиницями як основа метамовної компетенції старших дошкільників.....	51
Ільницька Любов Педагогічна інноватика: універсальність науково-образотворчого пошуку у втіленні естетичного досвіду заслуженого художника України Леоніда Давиденка.....	56
Козина Елена Специфика подготовки учителя к работе в условиях дошкольного естественнонаучного и обществоведческого образования.....	61
Короп Олеся Аналіз програмної літератури з проблеми розвитку у дітей старшого дошкільного віку навичок і вмінь аудіювання.....	67
Куркіна Сніжана Аналіз соціокультурних, економічних передумов виникнення кризи традиційної системи навчання масової школи в країнах Західної Європи наприкінці XIX століття	73
Левченко Людмила Особливості сімейного виховання у формуванні особистісних якостей дошкільників	80
Максимова Віра Казка як метод гуманістичного виховання дітей дошкільного віку.....	84
Поніманська Тамара, Павлюк Тетяна Умови застосування комп'ютера в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.....	90
Рудківська Наталія Формування у старших дошкільників синтаксичної будови мовлення засобами словосполучень.....	95
Харькова Євдокія Дошкільник у сучасному соціальному середовищі та особливості взаємодії.....	99

Чернякова Олена	Вплив білінгвізму на розвиток мовлення дитини.....	105
Чорнойван Яна	Специфіка виховної роботи та освіти в підліткових групах віри багаті.....	114
Шендерук Олена	До питання про сутність професіоналізму.....	119

Психологія

Калмиков Георгій	Психолого-педагогічні принципи формування у майбутніх психологів комунікативно-мовленнєвої діяльності.....	123
Каніболоцька Марія	Емоційна та вольова саморегуляція як передумова психологічного благополуччя молоді.....	128
Кононова Марина	Проблема ролі психічної травми у розвитку невротичної форми заїкання: теоретичний аналіз.....	134
Кучеренко Єгор	Субособистість як структурно-динамічний компонент несвідомого в практиці психосинтезу.....	140
Прокопенко Ольга	Психологічні технології формування емоційно-вольової саморегуляції підлітків з розумовою відсталістю.....	146
Сірик Ірина	Особливості психічного розвитку дитини, яка виховувалась в неповній сім'ї та інтернаті.....	152
Харченко Наталія	Проблема розуміння в контексті герменевтичного аналізу.....	158
Якимчук Оксана	Національний простір освіти як предмет філософського та психолого-педагогічного дискурсу.....	165
Наші автори.....		171

УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Тамара Пилипенко
Тетяна Павлюк
Рівне

Здійснено аналіз психолого-педагогічних досліджень щодо доцільності використання комп'ютера в дошкільній освіті. Мета статті зумовлюється потребою у висвітленні проблеми формування інформатичної компетенції дитини старшого дошкільного віку. Особлива увага приділяється комп'ютерно-ігровому комплексу як необхідній умові комп'ютеризації дошкільного навчального закладу. Комп'ютерні гри розглядаються крізь призму використання комп'ютерних програмно-педагогічних засобів. Розкрито основні причини недостатнього впровадження комп'ютерних технологій навчання в практику дошкільних навчальних закладів. Виокремлено умови ефективного застосування комп'ютера в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів, серед них: наявність парку комп'ютерної техніки, організація робочого місця дитини, достатній рівень інформаційної культури педагогів та батьків, наявність програмно-педагогічних засобів.

Ключові слова: комп'ютер, дитина старшого дошкільного віку, інформатична компетенція, дошкільний навчальний заклад, комп'ютерно-ігровий комплекс, комп'ютерний програмно-педагогічний засіб.

Постановка проблеми. Інноваційні педагогічні технології є складовою розвитку інформаційного суспільства. Система сучасної дошкільної освіти потребує постійного впровадження інноваційних технологій в освітній процес [1]. Одним з пріоритетних напрямів діяльності дошкільних навчальних закладів є створення умов для навчання дітей старшого дошкільного віку із застосуванням комп'ютера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання інновацій в дошкільній освіті є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, проблема впливу комп'ютерних технологій на загальний розвиток дітей дошкільного віку розглядається у дослідженнях В. Бондаровської, Ю. Горвица, К. Зворигіної, О. Коретанової, Г. Лаврентьєвої. Проблему доцільності використання комп'ютера та комп'ютерних ігор у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів досліджують О. Андрусів, Б. Гершунський, О. Кивлюк, Ю. Машбиць. Санітарно-гігієнічні умови створення розвивального середовища із застосуванням комп'ютера в межах дошкільного навчального закладу розглядають Н. Полька, Л. Чайнова та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства сприяє ефективному використанню інноваційних та інформаційних технологій в усіх ланках освітньої галузі. Комп'ютеризація дошкільної освіти є невід'ємною складовою інформатизації суспільства.

У варіативній складовій новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти введено освітню лінію «Комп'ютерна грамота» [3]. Цим передбачається формування інформатичної компетенції дошкільника, яка включає: обізнаність з комп'ютером, способами керування комп'ютером за допомогою клавіатури, манипулятора «миш», здатність розуміти і використовувати спеціальну термінологію (клавіатура, екран, програма, диск, клавіша, комп'ютерні ігри тощо) та елементарні прийоми роботи з комп'ютером у процесі виконання ігрових та навчально-розвивальних програм, створених для дітей дошкільного віку; вміння дотримуватись правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером.

Поняття «інформатична компетенція» дитини дошкільного віку ще не набуло широкого вжитку. Воно розглядається вченими крізь призму шкільної системи освіти (предмету «Інформатика») та підготовки до професійної діяльності. Вчені розглядають інформатичну компетенцію як складову інформатичної компетентності.

Інформатична компетентність передбачає здатність людини орієнтуватися в інформаційному просторі, оперувати інформаційними даними на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до потреб ринку праці для ефективного виконання професійних обов'язків [10].

Інформатична компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке інтегрує

знання, про основні методи інформатики та інформаційних технологій, уміння використовувати наявні знання для розв'язання прикладних задач, навички використання комп'ютера і технологій зв'язку, здатності представляти повідомлення і дані у зрозумілій для всіх формі і виявляється у прагненні, здатності і готовності до ефективного застосування сучасних засобів інформаційних та комп'ютерних технологій для розв'язання завдань у професійній діяльності і повсякденному житті, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності [3]. Інформатична компетенція забезпечує формування способів одержання дитиною інформації з різних джерел й її зберігання, навички діяльності дитини щодо інформації, яка отримується з довідкиля [9].

Ми розуміємо під «інформатичною компетенцією дитини старшого дошкільного віку» наперед задану низку освітніх вимог щодо підготовки дитини до життя в інформаційному суспільстві, які визначають об'єм знань, умінь та навичок володіння дитиною комп'ютером, правилами роботи з ним.

В дошкільній освіті активізації впровадження комп'ютера в навчально-виховний процес та в самостійну діяльність дітей старшого дошкільного віку сприяє ряд факторів, а саме: – поповнення нормативно-правової та законодавчої бази з проблеми інформатизації освітньої галузі;

– створення та впровадження в педагогічний процес дошкільних навчальних закладів нових освітніх програм, які рекомендують використання комп'ютера як засобу навчання;

– зростання дидактичних можливостей сучасного комп'ютера; розробка та надходження в місця реалізації нових програмно-педагогічних засобів, комп'ютерних програм та ігор для дітей старшого дошкільного віку;

– впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів, які готують фахівців в галузі дошкільної освіти, курсів та дисциплін з проблем застосування інформаційно-комунікаційних технологій, які стимулюють формування інформаційної культури майбутніх педагогів;

– наявність персональних комп'ютерів у сім'ях, в яких є діти дошкільного віку.

Для того, щоб виокремити умови ефективного використання комп'ютера в умовах дошкільного навчального закладу, розглянемо позитивні і негативні аспекти проблеми.

Дослідження Г. Лаврентьєвої та С. Іванової показують, що проблема використання комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання в дошкільних закладах розглядається в двох напрямках: перший напрям стосується питань впровадження у дидактику дошкільної освіти інформаційних технологій і педагогічних методів їх застосування, розроблення структури занять, рекомендацій щодо санітарно-гігієнічних і ергономічних вимог, проблем безпеки з організації комп'ютерно-ігрового комплексу в дошкільних навчальних закладах; другий напрям досліджень висвітлює всебічний розвиток дітей в комп'ютерно зорієнтованому ігровому середовищі [9].

Комп'ютер є ефективним засобом навчання, що полегшує засвоєння знань, робить процес навчання живим і цікавим, відкриває нові можливості для забезпечення навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу наочними засобами. Адаптація дошкільника до життєдіяльності в інформаційному суспільстві відбувається саме з допомогою комп'ютера. Він допомагає підготувати дитину до сприйняття комп'ютерного світу як невід'ємної складової сучасної реальності.

Отже, впровадження комп'ютера в навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів має низку переваг: здійснюється контроль за навчальною діяльністю дітей; відбувається диференціація педагогічного процесу; розвиваються творчі здібності; значно підвищується зацікавленість навчальною діяльністю; підвищується пізнавальна активність дітей завдяки включенню елементів новизни.

Однак, як показують дослідження психологів та психолог В. Абраменкова стверджує, комп'ютера може мати негативні наслідки. Зокрема, психолог В. Абраменкова стверджує, що: 1. Перевага візуальної інформації теле-, відео-і комп'ютерного екрана, який певним чином викривлює зображення предметів, викликає деформацію у сенсорній системі дитини, у процесах сприйняття нею довідкиля та формуванні понятійного мислення, що перебуває на стадії становлення.

2. У дитини формується психологічна залежність від екрана, що внаслідок може призвести до відчуження від живого спілкування з іншими людьми, до звуження сфери спільної діяльності дитини і дорослих.

3. Екран стає заміником традиційної дитячої гри, серед іншого й колективної гри з

інформації, які є необхідною умовою інтелектуального та соціального розвитку дитини, її особистісного становлення.

4. Екранні образи, володіючи властивістю закарбовуватись у свідомості, із джерела інформації перетворюються на джерело трансформації картини світу сучасної дитини, що призводить до переосмислення традиційної системи цінностей та образу життя.

5. Екран для сучасної дитини є не стільки інформатором і джерелом побудови картини світу, скільки її конструктором, агресивно програмуєчи стиль життя, «нову мораль» і систему цінностей [1].

Того, для адекватного застосування комп'ютера в умовах дошкільного навчального закладу слід брати до уваги не лише позитивні, а й негативні прояви процесу комп'юризації.

Робота по запровадженню інформаційних технологій на основі ідеї збагачення дитячої діяльності і самого педагогічного процесу дає результати тоді, коли інформатика входить у життя дитини через гру, конструювання, художню та інші види діяльності, за умови розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо комп'ютерно зорієнтованих засобів розвитку дитини [10].

Одні із шляхів введення комп'ютера в навчально-виховний процес є гра (О. Корючкова [8], Г. Лаврентьєва [8, 9], Т. Поїманська [12]), тому в дошкільних навчальних закладах використання комп'ютера можливе через комп'ютерно-ігровий комплекс, що дозволяє реалізувати принципи диференційованого та індивідуального підходу до навчання дітей дошкільного віку. Застосування комп'ютерно-ігрового комплексу в системі дошкільного виховання допомагає через гру формувати у дітей психологічну готовність до роботи з обчислювальною технікою у школі.

Комп'ютерно-ігровий комплекс являє собою особливий метод, систему педагогічних умов і новий зміст дитячої діяльності. Основні принципи: використання комп'ютера дошкільниками не як мета, а як засіб виховання і розвитку творчих здібностей дитини, формування її особистості, збагачення інтелектуальної сфери [4]. Цей комплекс забезпечує найбільш раціональне використання комп'ютерів у дошкільних навчальних закладах та поєднання процесу освоєння персонального комп'ютера з іграми та заняттями. Особливістю його використання є паралельне застосування рухливих ігор, вправ на зняття втоми очей. Тому комп'ютерно-ігровий комплекс має такі складові: комп'ютерна зала, ігрова зала (включає навчальну зону), спортивний комплекс та кімната релаксації (зона психологічного розвантаження). Завдяки такій комплектації забезпечується раціональне використання комп'ютерів у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів; забезпечується поєднання процесу освоєння персонального комп'ютера з розвивальними та рухливими іграми; виключаються заняття фізкультурою, вправи на зняття втоми очей.

Окрім того слід враховувати особливості організації навчальної діяльності дошкільників. Основною формою організації навчання має бути заняття, яке проводиться у вигляді бесіди педагога (який має відповідну підготовку) та практичної діяльності на комп'ютері. У ході занять педагог пояснює значення комп'ютера в сучасній Україні та світі, розповідає, як він використовується у різних сферах життя: в науці, техніці, побуті, охороні здоров'я тощо; узагальнює та збагачує уявлення дітей про використання сучасної обчислювальної техніки. Подає загальні елементарні відомості про сучасні інформаційні та комунікаційні технології, електронну пошту, комп'ютерні мережі та Інтернет [1]. Це дає змогу підготувати дитину до безпосередньої роботи за комп'ютером.

Невід'ємною умовою використання комп'ютера в навчально-виховному процесі є наявність програмних продуктів. Зауважимо, що найбільш прийнятною визано для сукупності комп'ютерних програм, які виконують навчальне призначення, є поняття програмно-педагогічних засобів дитини краще розвивається, може вибігати легше опанувати літературу, українську та іноземні мови, навчитися розв'язувати задачі. З допомогою комп'ютера в дітей старшого дошкільного віку формуються вміння розпізнавати, розрізняти, називати форму, розмір, колір предметів, вони ознайомлюються з кількісними співвідношеннями, числом, цифрою, з просторовими поняттями. Використання комп'ютерних програмово-педагогічних засобів розширює і уточнює уявлення дитини про навколишній світ, розвиває мислення, уяву, мовлення, збагачує словниковий запас тощо.

На жаль, доводиться констатувати, що нині комп'ютерні програмно-педагогічні засоби у дошкільній освіті мають обмежене використання через низку причин:

- недостатня забезпеченість дошкільних навчальних закладів комп'ютерними ігровими комплексами або кількістю засобів для навчання (комп'ютерів);
- невідповідність комп'ютерних навчальних ігор програмам навчання і виховання дітей дошкільного віку, оскільки вони здебільшого створені для учнів початкової школи;
- орієнтованість програм на застосування в домашніх умовах, а отже, існує проблема забезпечення програмним продуктом, створеним спеціально для застосування педагогами на заняттях в умовах дошкільного навчального закладу;
- обмеженість доступу педагогів (або її повна відсутність, що стосується дошкільних навчальних закладів, які розташовані в сільській місцевості) до сучасних інформаційних технологій, нових програм, мережі Internet;
- недостатній рівень підготовленості педагогів до роботи за комп'ютером.

Разом з тим, у якості системного недоліку варто зазначити, що навчальні комп'ютерні програми створюють програмісти та дизайнери, а не педагоги та методисти, тому на сьогодні відсутній науково-методичний супровід цих програм, а якщо він і є, то нерідко будується довільно і спирається переважно на особливості і можливості тих конкретних засобів, які вважають за доцільне використовувати розробники, аніж на цілісні освітні концепції. Це дає підстави дійти висновку, що основною причиною недостатнього впровадження комп'ютерних технологій навчання в практику дошкільних навчальних закладів є недостатня кількість комп'ютерних програмно-педагогічних засобів.

Ще один із факторів, що мають негативний вплив на комп'ютеризацію дошкільних навчальних закладів є низький рівень інформаційної культури вихователів. Це пояснюється тим, що на сьогоднішній день відсутні методики формування інформатичної компетенції старших дошкільників та неможливість організувати в межах дошкільних навчальних закладів повноцінний комп'ютерно-ігровий комплекс. Окрім того, більшість батьків, не маючи належної обізнаності в можливостях інформаційно-комунікаційних технологій, заперечують використання комп'ютерів для навчання своїх дітей.

Отже, впровадження комп'ютера в навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів є найбільш ефективним, коли поєднується комплекс наступних умов:

- наявність комп'ютерно-ігрового комплексу з повною комплектацією;
- високі технічні характеристики комп'ютерів, за якими займаються діти;
- достатній або високий рівень кваліфікації педагогів з питань інформаційних технологій;
- їх компетентність у роботі з програмно-педагогічними засобами;
- попередня підготовка дітей старшого дошкільного віку до роботи за комп'ютером – формування в них основ комп'ютерної та інформаційної грамотності;
- дотримання санітарно-гігієнічних норм;
- правильне планування заняття, розрахунок ергономії часу за рахунок використання програмно-педагогічного засобу;
- використання різних типів програмно-педагогічних засобів на всіх видах занять та сферах життєдіяльності дитини;
- взаємодія педагогів і батьків з проблеми формування інформатичної компетенції дошкільників.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, ефективне використання комп'ютера в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів можливе не лише за наявності парку комп'ютерної техніки, організації робочого місця дитини, достатнього рівня інформаційної культури педагогів та батьків, а й наявності програмно-педагогічних засобів або можливості проектування та розробки педагогами власних комп'ютерних програм. Подальші наукові розвідки спрямовуємо на дослідження проблеми формування інформатичної компетенції дітей дошкільного віку та інформаційної культури педагогів і батьків.

Література:

1. Абраменкова В. В. Социальная психология детства: развитие ребенка в детской субкультуре. / В. В. Абраменкова – Воронеж : НПО «МОДЭК» – 2000 – 416 с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. ред. та упорядник О. Л. Кононко – Київ, 2008 – 430 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). // Дошкільне виховання № 7 – 2012 – С. 4–19.

4. Белікова Н. Комп'ютерно-ігровий комплекс: метод. рек. щодо організації роботи з дітьми. / Н. Белікова // Палітра педагога – № 4 – 2001 – С. 14–17.

5. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах: науково-методичний журнал. / М. С. Головань – № 4 – 2007 – С. 62–69.

6. Кореганова О. І. Комп'ютер у дошкільному закладі. / О. І. Кореганова // Комп'ютер у школі та сім'ї – № 3 – 2000 – С. 40.

7. Крутий К. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку в умовах полілінгвальності. / К. Крутий – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД – 2007 – 256 с.

8. Лаврент'єва Г. П. Комп'ютерно-ігровий комплекс. / Г. П. Лаврент'єва // Дошк. виховання. – № 1 – 2003 – С. 10–12.

9. Лаврент'єва Г. П., Іванова С. М. Застосування інформаційних технологій та їх вплив на результати навчально-виховного процесу в дошкільних закладах [Електронний ресурс] / Г. П. Лаврент'єва, С. М. Іванова – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em1/content/06lgpppe.html>

10. Морзе Н. В., Вембр В. П., Кузьминська О. Г. Інформатика. / Н. В. Морзе, В. П. Вембр, О. Г. Кузьминська – К.: УВІЦ «Школяр» – 2009 – 23 с.

11. Павлюк Т. О. Навчання дітей старшого дошкільного віку лічби з використанням комп'ютера. / Т. О. Павлюк – Київ, 2012 – 19 с.

12. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. / Т. І. Поніманська – К.: Академвидав – 2004 – 456 с.

Literatura:

1. Abramenkova V. V. Sotsyal'naya psikhologhiya det-stva: razvytye rebenka v det-skoy subkul'ture. / V. V. Abramenkova – Voronezh: NPO «MODЭK» – 2000 – 416 s.

2. Bazova prohrama rozvytku dytyny doshkil'noho viku «Ya u Sviti» / nauk. red. ta uporyadnyk O. L. Kononko – Kyiv, 2008 – 430 s.

3. Bazovyy komponent doshkil'noyi osvity (nova redaktsiya). // Doshkil'ne vykhovannya – № 7 – 2012 – S. 4–19.

4. Byelikova N. Kompyuterno-ihrovyy kompleks: metod. rek. shchodo orhanizatsiyi roboty z dit'my. / N. Byelikova // Palitra pedahoha – № 4 – 2001 – S. 14–17.

5. Holovan' M. S. Informatychna kompetentnist': sutnist', struktura ta stanovlennya. Informatyka ta informatsiyni tekhnolohiyi v navchal'nykh zakladakh: naukovy-metodychnyy zhurnal. / M. S. Holovan' – № 4 – 2007 – S. 62–69.

6. Korehanova O. I. Komp'yuter u doshkil'nomu zakladi. / O. I. Korehanova // Komp'yuter u shkoli ta sim'yi – № 3 – 2000 – S. 40.

7. Krutiy K. Formuvannya klyuchovykh kompetentsiy u ditey doshkil'noho viku v umovakh polilinhval'nosti. / K. Krutiy – Zaporizhzhya: TOV «LIPS» LTD – 2007 – 256 s.

8. Lavrent'yeva H. P. Komp'yuterno-ihrovyy kompleks. / H. P. Lavrent'yeva // Doshk. vykhovannya. – № 1 – 2003 – S. 10–12.

9. Lavrent'yeva H. P., Ivanova S. M. Zastosuvannya informatsiynykh tekhnolohiy ta yikh vplyv na rezul'taty navchal'no-vykhovnoho protsesu v doshkil'nykh zakladakh [Elektronnyy resurs] / H. P. Lavrent'yeva, S. M. Ivanova – Rezhym dostupu: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em1/content/06lgpppe.html>

10. Morze N. V., Vembr V. P., Kuz'myn'ska O. H. Informatyka. / N. V. Morze, V. P. Vembr, O. H. Kuz'myn'ska – K.: UVTs «Shkolyar» – 2009 – 23 s.

11. Pavlyuk T. O. Navchannya ditey starshoho doshkil'noho viku lichby z vykorystannnyam komp'yutera. / T. O. Pavlyuk – Kyiv, 2012 – 19 s.

12. Ponimans'ka T. I. Doshkil'na pedahohika. / T. I. Ponimans'ka – K.: Akademvydav – 2004 – 456 s.

Осуществлен анализ психолого-педагогических исследований по целесообразности использования компьютера в дошкольном образовании. Цель статьи обусловлена потребностью в освещении проблемы формирования информатической компетенции ребенка старшего дошкольного возраста. Особое внимание уделяется компьютерно-игровому комплексу как необходимом условию компьютеризации дошкольного образовательного учреждения. Компьютерная игра рассматривается сквозь призму использования компьютерных программно-педагогических средств. Раскрыты основные

причини недостаточного внедрения компьютерных технологий обучения в практику дошкольных образовательных учреждений. Выделены условия эффективного применения компьютера в педагогическом процессе дошкольных образовательных учреждений, среди них: наличие парка компьютерной техники, организация рабочего места ребенка, достаточный уровень информационной культуры педагогов и родителей, наличие программно-педагогических средств.

Ключевые слова: компьютер, ребенок старшего дошкольного возраста, информатическая компетенция, дошкольное образовательное учреждение, компьютерно-игровой комплекс, компьютерное программно-педагогическое средство.

The analysis of psychological and educational research on the feasibility of using a computer in preschool education. The purpose of the article is conditioned by the need in highlighting the problem of formation of informative competence of preschool age child. Special attention is given to computer-game set as a prerequisite for computerization kindergarten. Computer game viewed through the prism of computer software and teaching tools. The basic reasons for lack of implementation of computer technology in the teaching practice of pre-schools. Author determined conditions for the effective use of computers in the educational process of pre-schools, including: availability of computer technology park, proper workstation child, a sufficient level of information culture of teachers and parents, availability of teaching resources.

Key words: the computer, a child preschool age informatychna competence, pre-school, computer and gaming complex, computer software and teaching tool.

УДК 373.2.016:81'233

ФОРМУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ СИНТАКСИЧНОЇ БУДОВИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Наталія Рудківська
Переяслав-Хмельницький

Стаття присвячена проблематиці цілеспрямованого формування у дітей старшого дошкільного віку мовлення, зокрема його синтаксичної будови. В ній обґрунтовується значення роботи над словосполученням в ДВЗ для розвитку мовлення і мислення дітей, становлення їхньої комунікативної компетенції; застерігається від недооцінки систематичного опрацювання різних видів словосполучень при підготовці дошкільників до навчання у школі; подаються дані щодо особливостей синтаксичної будови мовлення дітей, які переходять в школу, її недостатньої розвиненості для успішного навчання у першому класі; пояснюються причини існуючого положення. На конкретних прикладах розкривається суть роботи над словосполученням, зокрема описується специфіка методу аналогії і методу синонімічної заміни граматичних форм, показуються особливості дидактичних ігор із синтаксичним матеріалом та граматичних вправ; подається мовний зміст роботи над словосполученням.

Ключові слова: робота над словосполученнями, розвиток мовлення, синтаксична будова мовлення, формування, методи, організаційні форми.

Актуальність дослідження. У соціалізації дитини дошкільного віку й становленні її особистості виняткову роль відіграє сформоване усне уявлення, яке виконує комунікативну, пізнавальну, регулятивну та номінативну функції в її життєдіяльності. Те, як дитина вміє говорити, чимало важить і в її підготовці до подальшого успішного навчання у школі.

Оптимальний розвиток усного мовлення неможливий без своєчасного й повноцінного засвоєння мовних засобів (мовних одиниць), за допомогою яких і відбувається спілкування – процес говоріння. Саме в мовленнєвій діяльності функціонують слова, словосполучення, речення, які є головними мовними засобами формування та висловлювання думок, настрою, почуттів, намірів, взаємного обміну інформацією. З-поміж розмаїття мовних засобів розвитку мовлення й мислення, спілкування дітей важливою одиницею для формування у них синтаксичної будови мовлення є словосполучення. Воно – найменша синтаксична одиниця, мовний матеріал, з якого вибудовуються і поширюються речення.

Постановка проблеми. Від того, наскільки кожний дошкільник оволодіє на